

واکاوی علل موثر در گرایش به انتخاب همسر در بستر آنلاین: یک مطالعه کیفی Analysis of effective causes in the tendency to choose a spouse online

Seyyed Mehdi Sarkeshikiyan

PhD in Educational Psychology, Department of Educational Psychology, Rodhan Branch, Islamic Azad University, Rodhan, Iran.

Dr. Anis Khoshlahjeh Sedgh*

Assistant Professor, Clinical Psychology Department, Qom Medical Sciences Unit, Islamic Azad University, Qom, Iran.

anissedq@yahoo.com

Haniyeh Javanmard

Bachelor of Counseling, Department of Counseling, North Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

سیدمهدی سرکشیکیان

دکتری روانشناسی تربیتی، گروه روانشناسی تربیتی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران.

دکتر انیس خوش لهجه صدق (نویسنده مستول)

استادیار، گروه روانشناسی بالینی، واحد علوم پزشکی قم، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران.

هانیه جوانمرد

کارشناسی مشاوره، گروه مشاوره، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

Abstract

Surveys show that online platforms have become an arena for choosing a spouse. Boys and girls who register on dating sites choose a spouse with several criteria. the present research was conducted to analyze the factors influencing the tendency to choose a spouse online. The research method was a qualitative type of thematic analysis. The participants of the research were all users of internet dating sites in 2023 who had a history of activity on these platforms. Among them, 20 people were selected by purpose-based sampling method and based on the entry criteria. The research tool was a semi-structured interview. Guba and Lincoln's criteria were used to validate the research data. The results were carried out in the form of 8 themes including "factors related to the occupational-professional environment", "cognitive and selective factors", "factors related to trust", "factors related to the benefits and benefits of using the platform", "Psychological and attitudinal related factors", "Factors related to the duration of use", "Factors related to appropriate access" and "Factors related to selection criteria" were categorized. the results showed that it is important and necessary to pay attention to the virtual space as a platform for choosing a spouse and determining policies to support the formation of a family in this space.

چکیده

بررسی‌ها می‌دهد امروزه بسترهای آنلاین به عرصه‌ای برای انتخاب همسر تبدیل شده‌اند. دختران و پسرانی که در سایت‌های همسریابی ثبت نام و فعالیت می‌کنند با ملاک‌ها و معیارهای متعددی اقدام به انتخاب همسر می‌کنند. بر همین اساس، پژوهش حاضر با هدف واکاوی علل موثر در گرایش به انتخاب همسر در بستر آنلاین انجام گرفت. روش پژوهش، کیفی از نوع تحلیل مضمون بود. مشارکت کنندگان پژوهش را کلیه کاربران سایت‌های اینترنتی همسریابی در سال ۱۴۰۲ تشکیل داد که سابقه فعالیت در این بسترهای را داشتند. از این میان با روش نمونه‌گیری مبتنی بر هدف و بر اساس معیارهای ورود، ۲۰ فرد انتخاب شدند. ابزار پژوهش مصاحبه نیمه ساختار یافته بود. جهت اعتبار داده‌های پژوهش از ملاک‌های چهارگانه گوبا و لینکلن استفاده شد. نتایج حاصل از تحلیل کیفی مصاحبه‌های به عمل آمده در قالب ۸ مضمون شامل "عوامل مرتبط با محیط شغلی-حرفاء‌ای"، "عوامل شناختی و انتخابی"، "عوامل مرتبط با اعتماد"، "عوامل مرتبط با فواید و عواید استفاده از بستر"، "عوامل مرتبط روانی و نگرشی"، "عوامل مرتبط با مدت زمان استفاده"، "عوامل مرتبط با دسترسی مناسب" و "عوامل مرتبط با معیارهای انتخاب" دسته بندی گردید. مجموعاً نتایج پژوهش نشان داد توجه به فضای مجازی به عنوان بستری برای انتخاب همسر و تعیین سیاست‌های حمایت از تشکیل خانواده سالم در این فضا، مهم و ضروری است.

Keywords: Qualitative Study, Spouse Selection, Marriage, Online.

واژه‌های کلیدی: تحلیل مضمون، انتخاب همسر، ازدواج، بستر آنلاین.

ویرایش نهایی: آذر ۱۴۰۳

پذیرش: مرداد ۱۴۰۳

دریافت: خرداد ۱۴۰۳

نوع مقاله: پژوهشی

مقدمه

ازدواج و تشکیل خانواده یکی از ضروری‌ترین عوامل مؤثر بر رشد فرد و جامعه است (شیتا و زلیک^۱، ۲۰۲۴). تقریباً در همه جوامع، ازدواج به عنوان یک نهاد اساسی شناخته شده و شامل پیامدهای مهم بین فردی، شخصی و مرتبط با رفاه افراد و خانواده‌ها محسوب می‌گردد (سعادت و همکاران، ۱۴۰۲) و آسیب به این نهاد تبعات منفی فراوانی برای جامعه خواهد داشت. بر همین اساس باید گفت انتخاب درست همسر، به تشکیل خانواده سالم می‌انجامد که نخستین محیط برای جامعه‌پذیر کردن افراد است و درنهایت انسجام اجتماعی را موجب خواهد شد (رشوند سرخکوله و همکاران، ۱۴۰۲). در نقطه مقابل، اشتباہ در این امر، منجر به کاهش کیفیت زندگی زناشویی شده، در بسیاری اوقات زمینه‌ساز طلاق می‌شود (بنجه بند و عنایت، ۱۳۹۸). بنابراین انتخاب همسر یکی از دشوارترین انتخاب‌ها در پیچیدگی‌های دنیای امروزی است (نوری و همکاران، ۱۴۰۲). در بسیاری از مواقع نگرش به ازدواج ممکن است واقع‌بینانه نباشد و یا انتظار فرد از انتخاب خود بیش از سطح انتظار باشد که این خود به تأخیر در ازدواج می‌انجامد (زانگ و یانگ^۲، ۲۰۲۱).

بررسی‌ها نشان می‌دهد با پیشرفت و نفوذ فضای مجازی و محیط‌های آنلاین در زندگی افراد به خصوص جوانان، امکانات اینترنت مانند شبکه‌های اجتماعی امکان صمیمی‌شدن افراد باهم و دل‌بستگی‌شان به یکدیگر و حتی تصمیم برای ازدواج بیشتر شده است (مطهری ورمزانی و همکاران، ۱۴۰۱). اینترنت سبب شکل‌گیری نوع جدیدی از خواستگاری، اظهار تمایل عشق و تلاش برای یافتن فرد مناسب برای ازدواج شده است، بدین گونه که موجب تسهیل آن شده و امکان وقوع آن را بیشتر کرده است؛ درواقع چنین به نظر می‌رسد که بستر آنلاین و شبکه‌های مجازی، به محلی گسترشده برای آشنایی، ایجاد روابط صمیمانه و درنهایت انتخاب همسر تبدیل شده است (تاج‌آبادی فراهانی و همکاران، ۱۳۹۸). به باور بهادری و همکاران (۱۴۰۰)، برنامه‌های فضای مجازی با تعریف نادرست از زندگی مشترک، موجب شده تا مفهوم عشق و اعتماد و تعهد به رقابت و سوءتفاهم تبدیل شود و بیش از آنکه فضایی برای آشنایی و روابط سالم باشد، زمینه‌ساز ایجاد روابط نادرست است. اما از دیگر سو به عقیده تاج‌آبادی فراهانی و همکاران (۱۳۹۸)، هرچه نوع و استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بیشتر باشد، منجر به ازدواج از روی آگاهی، تفاهم ارتباطی و نزدیک شدن سلیقه‌ها می‌شود، مسیرهای مختلف تعامل و آشنایی در مورد دوست‌یابی آنلاین را فراهم می‌کند و فرستی است که افراد عشق واقعی خود را در این محیط پیدا کنند. در مطالعه شرابی و دورنس-هال^۳ (۲۰۲۴) که با نظرسنجی بر روی ۹۲۴ فرد بزرگ‌سال آمریکایی انجام شد، مشخص شد حدود نیمی از این افراد با همسر خود در فضای مجازی برای نخستین بار صحبت کرده بودند و از کیفیت زندگی زناشویی مثبتی نیز برخوردار بودند. فاکتورهای متعدد فرهنگی و بومی می‌تواند بر نوع انتخاب و پیامد آن در ازدواج انرکدار باشد و از آنجا که نتایج متفاوتی در زمینه مناسب بودن آشنایی در فضای مجازی برای امر ازدواج وجود دارد ضرورت و اهمیت بررسی این موضوع دوصدچندان شد. در ایران پژوهش‌های اندکی در این زمینه صورت گرفته است و یا فرضیه‌های مطرح شده سوگیرانه و در راستای تایید فواید و یا مضرات این نوع آشنایی و ازدواج بود، لذا بررسی کیفی و پیدا کردن عوامل اثرگذار بر این سبک انتخابی ضروری می‌نمود خلا پژوهشی در این زمینه احساس می‌شد.

با عنایت به توضیحات فوق و اهمیت و ضرورت ازدواج و تشکیل خانواده به عنوان اصلی ترین نهاد اجتماعی، بررسی شرایط و چگونگی انتخاب همسر مهم و ضروری به نظر می‌رسد. همان‌طور که بیان شد یکی از بسترها انتخاب همسر و شروع روابط صمیمانه میان دختر و پسر، شبکه‌های مجازی و محیط‌های آنلاین است؛ لذا بررسی علل مؤثر در گرایش به استفاده از این فضا جهت انتخاب همسر حائز اهمیت است. بر همین اساس پژوهش حاضر با هدف واکاوی علل مؤثر در گرایش به انتخاب همسر در بستر آنلاین انجام شده است. کاربست نتایج حاصل از این پژوهش ضمن تبیین ویژگی‌های فضای مجازی (مثبت و منفی) در انتخاب همسر، این مهم را متوجه جامعه شناسان و روانشناسان اجتماعی خواهد نمود تا در راستای فرهنگ‌سازی روابط در فضای مذکور اهتمام ویژه ورزند.

روش

تحقیق حاضر از منظر هدف کاربردی و از نوع کیفی بود و از تکیک تحلیل مضمون^۴ بهره گرفته شد. تحلیل مضمون شیوه‌ای در روش پژوهش کیفی است که بر شناسایی، تحلیل و تفسیر الگوی معانی داده‌های کیفی تمرکز دارد. مضمون یا تم عنصر کلیدی در این روش

1 Shita & Zeleke

2 Zang & Yang

3 Sharabi & Dorrance-Hall

4 Thematic analysis

است. مضمون‌ها پر ارزش ترین واحدهایی هستند که در تجزیه و تحلیل محتوا باید مدنظر قرار گیرند و منظور از مضمون‌یابی معنای خاصی است که از یک کلمه یا جمله یا پاراگراف مستفاد می‌شود. در این روش مقولات از طریق ارزیابی و بازخوانی داده‌ها مشخص می‌شوند. این فرآیند شامل بررسی و رفت و برگشت مداوم میان مجموعه داده‌ها، مفاهیم، مقولات و تجزیه و تحلیل آن‌هاست (براون و کلارک^۱). مشارکت کنندگان مورد مطالعه را کلیه کاربران سایت‌های اینترنتی همسریابی در سال ۱۴۰۲ تشکیل می‌دهد که سابقه فعالیت در این بسترها را داشته باشند. با توجه به استفاده افراد مختلف از بسترها آنلاین و اینکه ممکن است بعضی از افراد به دلایلی غیر از انتخاب همسر در این بسترها فعالیت کنند محققان بر آن شدند تا با استفاده از ملاک‌های ورود و خروج دقیق تر صرفاً افرادی را وارد پژوهش کنند که هم راستا با اهداف تحقیق فعلی باشند تا نتایج درست تر و با خطای کم تری گزارش شود. معیارهای ورود عبارت اند از حداقل سن ۲۵ سال، حداقل ۶ ماه فعالیت مسment در این سایت‌ها، فعالیت صرفاً برای انتخاب همسر، داشتن حداقل مدرک کارشناسی، علاقمند بودن به شرکت در پژوهش، عدم سابقه ازدواج قبلی، عدم مصرف مواد، عدم مصرف الکل، عدم قرار گرفتن در مراحل طلاق، عدم داشتن مشکلات جسمانی و روانشناختی حاد و معیارهای خروج نداشتن زمان کافی، عدم تمایل به شرکت در پژوهش و خارج شدن از محور اصلی پژوهش بود. با استفاده از روش نمونه‌گیری مبتنی بر هدف^۲ ۲۰ فرد انتخاب شدند. زمان مصاحبه‌ها برای همه افراد یکسان نبود و بسته به شرایط هر فرد از ۴۵ دقیقه تا ۶۰ دقیقه متغیر بود. مصاحبه‌ها به شکل اینترنتی و با فرآخوان و رضایت‌آگاهانه در شرکت و اطلاع داشتن از هدف تحقیق برگزار شد. گردآوری اطلاعات تا مرحله اشباع نظری^۳ پیش رفت و نکات جدیدی در مورد مفاهیم و مقولات پژوهش یافت نگردید. ملاحظات اخلاقی در پژوهش عبارت از رضایت‌آگاهانه از شرکت در پژوهش، رازداری و محترمانه بودن اطلاعات، حق کناره گیری از پژوهش، حفظ کرامت و احترام به شخصیت هر فرد و دوری از تعییض بود.

در راستای ملاک‌های ارزشیابی پژوهش از ملاک‌های چهارگانه گوبا و لینکلن^۴ استفاده شد. معیار اعتبار^۵ اینگونه به اثبات رسید که محققان بعد از مصاحبه با افراد به این نتیجه دست یافته‌اند که اطلاعات جدیدی از مصاحبه‌ها به دست نمی‌آید. در رابطه با ملاک انتقال^۶ پژوهشگران به این نتیجه رسیدند که اطلاعات یکدیگر را تأیید می‌کنند و تفاوتی بین اطلاعات به دست آمده مشاهده نشد. در رابطه با ملاک اعتماد یا ثبات^۷ با توجه به اینکه فرایند کدگذاری توسط دو پژوهشگر مختلف انجام شد، مشابهت کدهای حاصل از یافته‌ها، نشانگر اعتماد یافته‌های پژوهش است. در رابطه با ملاک تایید^۸ با توجه به اینکه ابزار پژوهش مصاحبه نیمه ساختاریافته است پژوهشگران، نظرات شخصی خوبی را وارد گردآوری و تحلیل نکرده‌اند. و در رابطه با ملاک اصالت^۹، انجام کدگذاری توسط دو پژوهشگر مختلف گویای اصالت پژوهش است. در ادامه در جدول شماره ۱ به بررسی ویژگی‌های افراد شرکت کننده و نمونه پژوهش پرداخته شده است. در جدول شماره ۱ ویژگی‌های افراد شرکت کننده به تفکیک مشخص و گزارش شده است. میانگین سنی افراد شرکت کننده در پژوهش ۲۶ سال بود. کوچکترین فرد ۲۳ سال و بزرگترین فرد ۳۵ ساله بود.

جدول ۱. ویژگی‌های مشارکت کنندگان

متغیر	گروه	فرآوانی	درصد
جنسیت	زن	۱۰	%۵۰
	مرد	۱۰	%۵۰
مجموع		۲۰	%۱۰۰
مدت زمان استفاده	شش ماه تا یک سال	۱۳	۰/۶۵
	بیش از یک سال	۷	۰/۳۵
سابقه رابطه عاطفی	حضوری	۴	۰/۲۰
	مجازی	۱۶	۰/۸۰

1 Braun & Clarke

2 Purposive sampling

3 Theoretical saturation

4 Guba & Lincoln

5 Credibility

6 Transferability

7 Dependability

8 Confirmability

9 Authentic

Analysis of effective causes in the tendency to choose a spouse online

٪۶۰	۱۳	کارشناسی	تحصیلات
٪۴۰	۷	کارشناسی ارشد	
٪۱۰۰	۲۰	مجموع	
بیشترین	کمترین	میانگین ± انحراف معیار	سن
۳۴	۲۷	۲/۵۴ ± ۲۹/۲۳	

ابزار سنجش

صاحبه نیمه ساختاریافته^۱ (SSI): مصاحبه نیمه ساختار یافته یکی از معمول ترین انواع مصاحبه است که در تحقیقات کیفی مورد استفاده واقع می‌شود. این مصاحبه بین دو حدنهای ساختاریافته و بدون ساختار قرار می‌گیرد که در آن از تمام پاسخگوها سوال‌های مشابهی پرسیده می‌شود، اما آنها آزادند که پاسخ خود را به هر طریقی که مایلند رائه دهند، در این مورد مسئولیت رمزگردانی پاسخ‌ها و طبقه‌بندی آنها بر عهده پژوهشگر است. برای جمع آوری اطلاعات از مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته استفاده شد. سوالات مصاحبه با نظر صاحب نظران شکل گرفته است. سوالات طراحی شده در مورد محتواهای پژوهش با تایید صاحب نظران تکمیل، مرتب سازی و از افراد سوال شدن. سوالات پژوهش در مورد علل گرایش به استفاده از این سایت‌ها، فواید آن برای کاربر، نحوه دسترسی و مدت زمان درگیری در روز، چگونگی دریافت بازخورد از افراد، نحوه محقق شدن اهداف استفاده از این سایت‌ها و... بود. در حین پژوهش برای داشتن اطلاعات دقیق تر سوالاتی اضافی با توجه به ساختار نظری و دیدگاه‌های صاحب نظران علاوه بر سوالات اصلی پرسیده شد. در پژوهش حاضر پس از مصاحبه با هریک از افراد متن مصاحبه‌ها پیاده و مفاهیم به دست آمده ناشی از تحلیل جز به جز و خطوط مصاحبه استخراج شد. سپس یافته‌های به دست آمده در قالب مضماین یا تم اصلی (سطح سوم)، مضماین فرعی یا زیرتم (سطح دوم) و کدهای استخراجی (سطح اول) دسته‌بندی شدند. گاهی برای محاسبه پایایی تحقیقات کیفی از روش توافق درون موضوعی توسط دو کدگذار (ارزیاب) استفاده می‌شود. در هر کدام از مصاحبه‌ها، کدهایی که در نظر دو نفر مشابه هستند با عنوان «توافق» و کدهایی که غیرمشابه هستند با عنوان «عدم توافق» مشخص می‌شوند (بازرگان، ۱۳۸۷). در این محاسبه تعداد توافقات نشانگر کدهای مشترک و یکسان بین پژوهشگران است. تعداد کل کدها نیز مجموع کدهای استخراجی بین پژوهشگران است. در ادامه و در جدول شماره ۲ به بررسی پایایی توسط دو کدگذار پرداخته شده است.

جدول ۲. ارزیابی و محاسبه پایایی دو کدگذار

ردیف	عنوان مصاحبه	تعداد کل کدها	تعداد توافقات	نتیجه پایایی کدگذاران
۱	R4	۹	۷	۹۰٪
۲	R10	۱۰	۸	۸۸٪
۳	R17	۱۲	۱۰	۸۹٪
کل		۳۱	۲۵	۹۵٪

همان طور که در جدول شماره ۲ مشخص است تعداد کل کدها به دست آمده توسط پژوهشگران عبارت است از ۳۱ کد، تعداد کل توافقات بین این کدها برابر است با ۲۵ و تعداد کدهای که در آن پژوهشگران رای به عدم توافق داده اند ۶ کد است. پایایی بین کدگذاران در این پژوهش برابر با ۹۵٪ است با توجه به اینکه این میزان از پایایی از مقدار قابل قبول برای آن که ۶۰٪ بیشتر است (کوال، ۲۰۰۸) قابلیت اعتماد در کدگذاری به دست آمده توسط پژوهشگران مورد تایید است.

یافته‌ها

نتایج تحلیل مضمون مصاحبه‌ها در جدول شماره ۳ قابل مشاهده است. مضماین یا تم اصلی (سطح سوم)، مضماین فرعی یا زیر تم (سطح دوم)، کدها (سطح اول) به تفکیک موضوعی گزارش شده است. در مجموع تعداد ۵۱ کد مضمون پایه یافت و گزارش می‌شود.

جدول ۳. سطوح مضماین شناسایی شده

مضامین پایه یا تم اصلی (سطح سوم)	مضامین فرعی یا زیر تم (سطح دوم)	کدها (سطح اول)
زمینه های موقعیتی	عوامل مرتبط با محیط شغلی-حرفاء	مشکل ارتباط برقرار کردن در محیط کار ترس از دست دادن شغل در صورت آگاهی کارفرما از آشنایی ترس از ارزیابی و قضاآوران همکاران نگرانی از برچسب خودن در محیط کار نك جنسیتی بودن محیط کار ترس از انگ بی اخلاق بودن فشار و زبر ذره بین بودن در محیط کار زشت بودن پیدا کردن فرد در خیابان
زمینه های هدف و نگرش	عوامل شناختی و انتخابی	بیرون آمدن از احساس تنهایی با فرد مورد انتخاب خود تقسیم کردن احساسات پیدا کردن رابطه پایدار خستگی از رابطه های زود گذر در آشنایی های خیابانی آشنایی در زمان های بیشتر و گذاشتن زمان سن زیاد و عدم تمایل به انتخاب از سوی اعضای خانواده
زمینه های بین فردی	عوامل مرتبط با اعتماد	شناصایی راحت بی صداقتی در افراد پایان آسان و بی دردسر رابطه بستر مناسب برای سنجش اعتماد برای درخواست شواهد کمتر آسیب خوردن عاطفی و هیجانی نیاز به آشنایی بیشتر کاهش محدودیت های مکانی و زمانی برای اعتماد حفظ اعتماد به نفس و عزت نفس عدم دروغ گویی افراد در این فضا
زمینه های مزیتی	عوامل مرتبط با فواید و عواید استفاده از بستر	یادگیری های بیشتر در تعامل با افراد اصلاح معیارها به روز کردن ارزش ها تنوع انتخاب بیشتر شناخت بیشتر نسبت به خود تشخیص بهتر احساسات گرینش بهتر افراد خواسته هام از رابطه برآورده میشه
زمینه های روانشناسی	عوامل مرتبط روانی و نگرشی	چالش های بیشتر روابط واقعی خوشنی کم در روابط واقعی ریسک پذیری کمتر وجود احتیاط بیشتر و محافظه کاری در این بستر وجود تجارب منفی از روابط واقعی عدم وجود آسیب روانی در این فضا از رابطه عدم بدین شدن به آدم ها عدم ریسک غمگین شدن یا ناراحتی طولانی مدت از رابطه

Analysis of effective causes in the tendency to choose a spouse online

تا مدت زمانی که کیس مناسب پیدا شود بازگشت به سایت در صورت عدم توافق با کیس مورد نظر تا زمانی که مطمئن نشدهام رابطه‌ام شکل گرفته خارج نمی‌شوم با اولین نفری که شروع می‌کنم خارج می‌شم	عوامل مرتبط با مدت زمان استفاده	زمینه‌های زمانی
انتخاب از بین دو یا چند کیس که شرایط مناسب تری دارند ممکن است به چند نفر پیام بدن تا یک رابطه عمیق بشه به چند نفر پیام میدم با یکی قطعی شد بقیه رو حذف می‌کنم یکی یکی آشنایی هام رو انجام میدم	عوامل مرتبط با دسترسی مناسب	زمینه‌های تعداد آشنای
معیارها را دقیق‌تر در سایت جستجو می‌کنم دقیق‌تر می‌توانم فرد مورد نظرم را پیدا کنم صراحت و روشنی وجود دارد عدم تعارف و یا مسائل فرهنگی که ممکنه مشکل ایجاد کنه معیارهایی را که می‌خواهم به دلیل تنوع بالا می‌توانم پیدا کنم اینجا خواسته‌هایی رو که دارم کاملاً سختگیرانه جستجو می‌کنم	عوامل مرتبط با معیارهای انتخاب	زمینه‌های ملأکی

در ادامه برای بررسی کدهای استخراج شده ارائه شده از نظر ۱۰ نفر از متخصصان حوزه روانشناسی استفاده شده است که نتایج آن در جدول شماره ۴ آمده است.

جدول ۴. بررسی روابی کدهای استخراج شده از منظر متخصصان

وضعیت	سؤال	خبره	CVR	CVI	نتیجه
		تعداد	حد بحرانی	حد بحرانی	پذیرش/عدم پذیرش
		۱۰	۰/۶۲	۰/۷۰	۰/۷۰
آیا ابعاد تاثیرگذار مطرح شده قابل سنجش توسط محققان است؟		-	۰/۶۸	۰/۷۵	پذیرش
آیا این کدها قابلیت تعمیم به شرایط مشابه را دارد؟		-	۰/۷۰	۰/۷۷	پذیرش
آیا از کدها فهم موضوعی حاصل می‌شود؟		-	۰/۷۱	۰/۸۰	پذیرش
آیا مولفه‌های کشف شده قابل تطبیق هستند و انسجام دارند؟		-	۰/۶۵	۰/۷۶	پذیرش
تا چه حد هریک از مولفه‌های را مهم می‌دانید؟		-	۰/۶۷	۰/۸۱	پذیرش

روابی محتوایی از طریق محاسبه CVR به دست می‌آید. این نسبت توسط لاوشه طراحی شده است. جدول زیر روابی مرتبط با مدل مفهومی را با روش لاوشه بررسی کرده است و برای هر مولفه مدل ضریب CVR و CVI محاسبه شده است. مقدار قابل قبول برای نفر از خبرگان ۰/۴۲ است. بنابراین با توجه به جدول زیر، همه مولفه‌های استخراج شده از لحاظ روابی تایید شده‌اند.

جدول ۵. مقادیر پایابی کدها و توافق کدگذاری

آزمون	ضریب هولستی	کاپای کوهن	آلگای کرپیندورف	پی‌اسکات	مقدار برآورده شده	بحراتی	وضعیت
					۰/۹۳۳	۰/۰۹	تایید
					۰/۸۸۸	۰/۰۸	تایید
					۰/۸۶۲	۱	نزدیک به
					۰/۰۹۶	۰/۰۹	تایید

جدول فوق مقادیر برآورده شده پایابی و توافق بین کدگزاران را نشان می‌دهد. همان طور که قابل مشاهده است با توجه به مقادیر برآورده شده پایابی مدل و کدگزاران مورد تایید است.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف واکاوی علل موثر در گرایش به انتخاب همسر در بستر آنلاین انجام گرفت. مجموعاً نتایج حاصل از تحلیل کیفی مصاحبه‌های به عمل آمده در قالب ۸ مضمون شامل "عوامل مرتبط با محیط شغلی-حرفه‌ای"، "عوامل شناختی و انتخابی"، "عوامل مرتبط با اعتماد"، "عوامل مرتبط با فواید و عواید استفاده از بستر"، "عوامل مرتبط روانی و نگرشی"، "عوامل مرتبط با مدت زمان استفاده"، "عوامل مرتبط با دسترسی مناسب" و "عوامل مرتبط با معیارهای انتخاب" دسته بندی گردید. در ادامه هر یک از یافته‌های پژوهش به تفصیل مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد.

اولین یافته پژوهش عوامل مرتبط با محیط شغلی-حرفه‌ای در انتخاب همسر بود. این یافته پژوهش نشان داد یکی از مهم‌ترین علل انتخاب به همسر از دیدگاه کاربران سایتهاي همسريابي، عوامل مربوط به محیط شغل و حرفه است. مرور پيشينه پژوهش نشان داد که پژوهش‌های زياد همسريابي با اين یافته پژوهش وجود ندارد چرا که مباحثت ديني و فرهنگي مرتبط با محل زندگي ممکن است اين فاكتور را بيش از ديگر فاكتورها تحت الشاعع قرار دهد. با اين حال نتایج پژوهش مطهری ورمزانی و همکاران (۱۴۰۱) و داوری و همکاران (۱۴۰۲) با اين یافته پژوهش همسريابي دارد. در تبيين اين یافته پژوهش بайд گفت مشكل ارتباط برقرار کردن در محیط کار و برداشت‌های منفي از ارتباط دو نفر با يكديگر، ترس از توبیخ شدن و يا دست دادن شغل در صورت آگاهی کارفرما از آشنایي و وجود ارتباط، ترس از ارزیابي و قضاؤت همکاران و طرد اجتماعی آنان، نگرانی از برچسب خوردن در محیط کار و ریختن آبروی شان، تک جنسیتی بودن محیط کار، ترس از انگ بی اخلاق بودن، فشار و زیر ذره بین بودن در محیط کار و زشت بودن پیدا کردن فرد در خیابان، از جمله موارد مرتبط با محیط شغل در گرایش به انتخاب همسر در بستر آنلاین بود. همچنین على نژاد و همکاران (۱۴۰۳) نشان دادند يکي ديگر از موارد رايح برای انتخاب شيوهی همسريابي آنلاین، تنگناهای محیطی شامل: ازدواج ناموفق، کمبود وقت، نگاه های سنگين و اتهام آميز اطرافيان و محدودیت‌های کرونا و مشغله‌ی فراوان است.

دومین یافته پژوهش نيز حاکي از آن بود که عوامل شناختی و انتخابی از دیگر علل موثر در گرایش به انتخاب همسر در بستر آنلاین بودند. در پژوهش حاضر علت گرایش به فضای مجازی بیرون آمدن از احساس تنهایی با فرد مورد انتخاب خود، تقسیم کردن احساسات، پیدا کردن رابطه پايدار، خستگی از رابطه های زود گذر در آشنایي های خياباني، آشنایي در زمان های بيشتر و گذاشت زمان و سن زياد و عدم تمایل به انتخاب از سوي اعضای خانواده از جمله عوامل شناختی و انتخابی موثر در گرایش به انتخاب همسر در بستر سایتهاي آنلاین همسريابي بودند. اين یافته پژوهش با نتایج پژوهش‌های داوری و همکاران (۱۴۰۲)، على نژاد و همکاران (۱۴۰۳) و ماهور و همکاران (۱۴۰۲) همسريابي دارد. ماهور و همکاران (۱۴۰۲) در پژوهش خود در يافتند بين تمایز يافتگي و تمایل به فضای مجازی با گرایش به طلاق رابطه معکوس معنادار وجود دارد که به نظر مي‌رسد افراد داري عدم تمایز يافتگي برای رهایي از احساس تنهایي ناشی از طلاق عاطفي و يا طلاق قانوني به فضای مجازی گرایش دارند. على نژاد و همکاران (۱۴۰۳) معتقدند يکي از اصول اساسی والزم برای همسريابي و ازدواج، شناخت طرف مقابل است؛ زيرا تداوم و موقفيت بيشتر در زندگي مشترک در گرو شناخت بهتر و دقیقتر است. يکي از امكان‌های مهیا شده از سوي سایتهاي همسريابي برای داوتطلبان مربوطه، امكان شناخت و گفتگوي آزادانه‌ی طرفين با يكديگر در مورد مسائل دلخواه حتی تا جزيي ترين مسائل زندگي آينده، در نهايit گمنامي و پنهان بودن هويتshan است و اين به نحوی برای کاربران يک مزيت است. اين احساس رضایت در بين همه مصاحبه شوندگان مشاهده شد. در تبيين اين یافته مي‌توان گفت با توجه به فضای موجود در جامعه و مشغله افراد امكان ايجاد زمان و فضای کافی در طی روز برای مصاحبত کافي نبوده و معمولاً مداخلات و رسم و رسوم سنتي و خانوادگي مدت زمان آشنایي اوليه را محدود کرده و با سرعت بيشتری به سمت ازدواج سوق می‌دهد که گاهی مضراتي فراوانی به همراه دارد. نتایج بيانگر ان بود که افراد علاوه بر رفع احساس تنهایي خود در فضای مجازی می‌توانند سطوح ارتباطی خود را مطلوبتر شکل دهند. آنها بدون ترس از قضاؤت و يا داشتن مسئولیت زودهنگام به دليل دوران نامزدي، می‌توانند دوران آشنایي دقیق تر و بدون قضاؤت ترى را داشته باشند و از احساساتی شدن يا در رودریاستی گير کردن و يا اجرای نمایش به دليل عدم افسای كامل هويتshan نسبتاً محفوظ بمانند اطلاعات صادقانه‌تری رد و بدل گردد. هرچند که نياز است در پژوهش‌های ديگر در اين زمينه تحقيق صورت گيرد.

عوامل مرتبط با اعتماد سومین علت گرایش به انتخاب همسر در بستر آنلاین بود. اين یافته پژوهش مبين آن است که عوامل مانند پایان آسان و بي دردرس رابطه، بستر مناسب برای سنجش اعتماد برای درخواست شواهد، كمتر آسيب خوردن عاطفي و هيجانی چون ارتباط حضوري شکل نميگيرد، نياز به آشنایي بيشتر، کاهش محدودیت های مكانی و زمانی برای اعتماد، حفظ اعتماد به نفس و عزت

Analysis of effective causes in the tendency to choose a spouse online

نفس به علت پوشش‌های ظاهری و رفتار و عدم دروغ‌گویی افراد در این فضای از جمله عواملی بودند که از نظر مصاحبه شوندگان میتوان به عنوان مزیت بستر آنلاین در نظر گرفت. نتیجه با پژوهش هاشمیان فر و همکاران (۱۴۰۲) ناهمسو بود چراکه آن‌ها معتقد بودند استفاده از فضای مجازی بر ارزش‌ها و هویت خانواده و اعتماد تاثیر متفاوتی می‌گذارد. از سویی با نتایج پژوهش علی نژاد و همکاران (۱۴۰۳)، سعادت و همکاران (۱۴۰۲) همسو بود. در دنیای واقعی، برای میلیون‌ها داوطلب ازدواج تنها تعداد محدودی گزینه آشنا یا در دسترس وجود دارد و بسیاری از آنان با هویت نامشخص می‌توانند همسران بالقوه یک فرد داوطلب باشند. این موضوع حتی در یک محله مشترک دو طرف مقاضی صدق می‌کند(علی نژاد و همکاران، ۱۴۰۲). سعادت و همکاران (۱۴۰۲) نیز نشان دادند اعتماد به فرد مقابل یکی از مهم ترین ملاک‌های ازدواج قلمداد می‌شود. در تبیین یافته‌های این پژوهش می‌توان گفت افراد بر اساس نیت درونی خود و افکارشان احساس بی‌اعتمادی یا امنیت را در خود رقم می‌زنند. با توجه به نگاه جستجوگرانه در افرادی دارای گرایش به همسریابی و تمایل آن‌ها به داشتن رابطه پایدار و هدفمند در فضای مجازی، بنابراین فضای آنلاین با بسترسازی گسترشده، این محدودیت دسترسی و شناختی را تا حد امکان از میان برداشته و هر فرد با سنجش شمار زیادی از داوطلبان و ارزیابی شرایط آنان، مناسبترین موقعیت متناسب با خود را انتخاب می‌کند. لذا نوع تفکر افراد حاضر در این بستر آنلاین بر اساس اعتماد بوده و درصد موفقیت خود را از انتخابی معقول و سنجیده افزایش میدهد. دسته‌ای دیگر از مصاحبه شوندگان به عوامل مرتبط با فواید و عواید استفاده از بستر آنلاین اشاره کردند. این یافته پژوهش نشان می‌دهد بستر آنلاین کاربردهایی دارد که افراد را مجباً به انتخاب همسر در این بستر می‌کند که با پژوهش‌های مطهری ورمزانی و همکاران (۱۴۰۱)، داتن و همکاران (۲۰۱۸) همسو بود. مطهری ورمزانی و همکاران (۱۴۰۱) نشان دادند به نظر برخی از پاسخ‌گویان، فضای مجازی بستر مناسبی برای آشنازی بهتر با خصوصیات اخلاقی و رفتاری همسر آنها بوده است و این نشان میدهد علیرغم شعارهایی که در خصوص تهدیدات شبکه‌های اجتماعی مجازی داده می‌شود، تکنولوژی‌های ارتباطی جدید را میتوان بستر مناسبی تلقی نمود که برخی آسیب‌های ازدواج و زناشویی که ناشی از عدم شناخت زوجین در ابتدای زندگی است را کاهش دهد و همچنان که داتن^۱ و همکاران (۲۰۱۸) اشاره کرده‌اند جنبه احساسی و عاطفی شناخت زوجین در فضای مجازی کمتر است و این پیامد مثبتی است. در تبیین این نیز می‌توان این گونه بیان کرد که مواردی مانند یادگیری‌های بیشتر در تعامل با افراد، اصلاح معیارهای، به روز کردن ارزش‌ها، تنوع انتخاب بیشتر، شناخت بیشتر نسبت به خود، تشخیص بهتر احساسات، گزینش بهتر افراد و برآورده شدن خواسته‌های افراد از رابطه، از جمله این کاربردها و مزایا هستند و افراد آشنازی در بستر آنلاین را مفید می‌دانند.

یافته بعدی پژوهش عوامل مرتبط روانی و نگرشی مربوط به بستر آنلاین است. پژوهش مناسب و مرتبط با این داده یافته نشد و بیشتر با گروه سنی نوجوانان و کودکان پژوهش‌ها در ایران صورت گرفته بود که تناسبی با بحث همسریابی و پژوهش حاضر نداشت. چالش‌های بیشتر روابط واقعی، خوشبینی کم در روابط واقعی، ریسک پذیری کمتر، وجود احتیاط بیشتر و محافظه کاری در این بستر، وجود تجارب منفی از روابط واقعی، عدم وجود آسیب روانی در این فضای رابطه، عدم بدینش شدن به آدم‌ها و عدم ریسک غمگین شدن یا ناراحتی طولانی مدت از رابطه از جمله مواردی بود که مصاحبه شوندگان به ان اشاره کردند. به باور علی نژاد و همکاران (۱۴۰۳)، یکی از لازمه‌های تربیتی برای آماده‌سازی شخص برای ازدواج، تصویرسازی منطقی، درست و در عین حال شایسته از تشکیل خانواده و ازدواج در ذهن جوانان از سوی خانواده است. پرورش ساختار ذهنی سالم در موقعيت شخص در ازدواج، استحکام بنیان خانواده و سالمت جامعه بسیار تأثیرگذار است. متأسفانه پاسخهای تعدادی از مصاحبه شوندگان از عدم موفقیت خانواده‌ها در ایجاد چنین بستر مناسبی خبر داده و دلیل بسیاری از آنان از انتخاب این شیوه، رهایی از فشار خانواده برای ازدواج بیان می‌شود. در تبیین این یافته می‌توان گفت افراد مایل به همسرگزینی در راستای نیاز به خودمختاری و استقلال مایل هستند در انتخاب همسر خود آزادی عمل بیشتری داشته باشند. آن‌ها پیشنهادها و انتخاب‌های خانواده را نوعی مداخله در استقلال خود می‌دانند و کرایش بالایی به جستجوی همسر مناسب در فضایی بدون قضاوت و نگاه خانواده دارند.

عوامل مرتبط با مدت زمان استفاده، دیگر یافته پژوهش حاضر بود. در این خصوص نیز پژوهش‌های متعددی درباره بازی‌های رایانه‌ای وجود داشت اما در خصوص پژوهش حاضر داده‌ای در ایران یافت نگردید و یافته همسو با این نتایج پژوهش مشاهده نشد. این یافته بدان معناست که مدت استفاده از سایتهای همسریابی آنلاین بستگی به عوامل مختلفی دارد. تحلیل صحبت‌های مصاحبه شوندگان نشان داد تا مدت زمانی که کیس مناسب پیدا شود، بازگشت به سایت در صورت عدم توافق با کیس مورد نظر، عدم خروج از سایت تا زمانی که اطمینان از رابطه شکل نگرفته باشد و خروج از سایت با اولین نفری که رابطه شروع شود، مواردی بود که مصاحبه شوندگان به آن اشاره

کردن. یکی دیگر از یافته‌های پژوهش، عوامل مرتبط با دسترسی مناسب بود. این یافته پژوهش مبین آن است که مصاحبه شوندگان معتقدند انتخاب از بین دو یا چند کیس که شرایط مناسب تری دارند، پیام به چند نفر تا یک رابطه عمیق شود، حذف بقیه افراد وقتی با یک نفر همه چیز قطعی شد و انجام یکی آشنای با افراد مختلف از جمله موارد مرتبط با دسترسی به افراد مختلف بر Sherman می‌شود. در تبیین هر دو یافته موجود می‌توان گفت از آن جا که افراد وارد شونده به این گونه سایت‌ها هدفمند هستند مدت زمانلازم را تا دست‌یابی و حصول نتیجه اختصاص خواهند داد و پس از دریافت نتیجه و انتخاب فرد مورد نظر دیگر ضرورتی به حضور خود در بستر آنلاین احساس نخواهند کرد.

آخرین یافته پژوهش عوامل مرتبط با معیارهای انتخاب بود. این یافته پژوهش به اذعان مصاحبه شوندگان یکی از مهم‌ترین عوامل موثر برگرایش به انتخاب همسر در بستر آنلاین بود که با پژوهش علی نژاد و همکاران (۱۴۰۳) همسو بود. در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت جستجوی دقیق‌تر معیارها در سایت، پیدا کردن دقیق‌تر فرد مورد نظر، وجود صراحت و روشنی، عدم تعارف و یا تعارض مسائل فرهنگی مشکل‌زا، تنوع بالا در معیارهای مورد نظر خود و جستجوی سختگیرانه معیارها و خواسته‌هایی که وجود دارد. این یافته پژوهش مبین آن است که آزادی کامل و مستقل در یافتن شخص دلخواه بدون دخالت و نظرات متناقض و گاه از سر اجراء اطرافیان، با صرف زمان دلخواه برای شناخت فرد و تطبیق آن با معیارهای اساسی دلخواه خود، امکاناتی است که فضای مجازی برای هر متقاضی ازدواج را مهیا نموده و سبب روی آوردن روزگارزون افراد به این شیوه می‌شود.

این پژوهش مانند هر پژوهش دیگری با محدودیت‌هایی همراه بود که از مهم‌ترین آن‌ها می‌توان به اینترنتی بودن مصاحبه‌ها و عدم برقراری ارتباط چهره به چهره با مصاحبه شونده و خودگزارشی اشاره کرد. بنابراین پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی از مصاحبه‌های عمیق‌تر به وسیله مصاحبه حضوری بهره‌مند شود. دیگر محدودیت پژوهش، عدم توجه به چالش‌ها و محدودیت‌های این بسترها بود. بنابراین پیشنهاد دیگر این پژوهش‌هایی با هدف عدم گرایش به بسترها آنلاین و اشاره به چالش‌های این بسترهاست.

منابع

- بازرگان، ع. (۱۳۸۷). مقدمه‌ای بر روش‌های تحقیق کیفی و آمیخته: رویکردهای متدالول در علوم رفتاری، تهران: دیدار.
- بهادری، م؛ ملکیان، ن؛ و هاشم‌زهی، ن. (۱۴۰۰). ارتباط فضای مجازی و طلاق عاطفی همسران. *پژوهش‌های جامعه‌شناسی*, ۲(۱۵)، ۲۰۱-۲۱۸.
- <https://sanad.iau.ir/journal/soc/Article/684432?jid=684432>
- بنجeh بند، س؛ و عنایت، ح. (۱۳۹۸). واکاوی فرایند انتخاب همسر از نگاه مردان طلاق داده. *توسعه اجتماعی*, ۱۱(۱)، ۱۲۷-۱۴۸.
- <https://doi.org/10.22055/qjsd.2019.15268>
- تاج آبادی فراهانی، م؛ شکریگی، ع؛ مهاجری، ا. (۱۳۹۸). رابطه عملکرد شبکه‌های اجتماعی مجازی با شیوه‌های همسرگزینی. *پژوهشنامه مددکاری اجتماعی*, ۶(۱۹)، ۱۶۷-۲۰۴.
- <https://doi.org/10.22054/rjsw.2020.55765.436>
- داوری، ا؛ باقری آزاد ش؛ و زینلی، ف. (۱۴۰۲). شناختی دقیق بر نقش نوع دوستی، شجاعت و جذابت فیزیکی در انتخاب همسر. *نشریه علمی رویکردهای پژوهشی نوین مدیریت و حسابداری*, ۷(۲۶)، ۳۵۵-۳۶۴.
- <https://www.majournal.ir/index.php/ma/article/view/2227>
- رشوند سرخکوله، م؛ وجودانی، ف؛ لاریجانی، م. (۱۴۰۲). نگرش به نحوه انتخاب همسر در میان دختران دانشجو و عوامل مرتبط با آن. *نامه انجمن جمیعت شناسی ایران*, ۱۸(۳۶)، ۹-۵۰.
- <https://doi.org/10.22034/jpai.2024.2019787.1322>
- سعادت، س؛ فلاخ، م؛ وزیری بزدی، س. (۱۴۰۲). بررسی مؤلفه‌های آموزشی انتخاب همسر بر اساس فرهنگ ایرانی: یک مطالعه کیفی. *طلع بهداشت*, ۲۲(۳)، ۴۹-۳۳.
- <http://dx.doi.org/10.18502/tbj.v22i3.13684>
- علی نژاد، ن؛ افقی، ن؛ و یعقوبی چوبی، ع. (۱۴۰۳). سخن‌شناختی انتخاب همسر به شیوه آنلاین در بین افراد دارای تحصیلات دانشگاهی. *مجله جامعه‌شناسی ایران*, ۲۴(۲)، ۱۲۳-۱۴۵.
- <https://doi.org/10.22034/jsi.2024.2001047.1655>
- ماهور، ح؛ علوفی، س. (۱۴۰۲). رابطه تمایزی‌افتگی و تمایل به فضای مجازی با گرایش به طلاق با توجه به نقش میانجی گری سلامت خانواده اصلی در مقاضیان طلاق. *زن و مطالعات خانواده*, ۱(۵۹)، ۲۷-۴۵.
- مطهری ورمزانی، س؛ احمدی، و؛ قلی پور، س. (۱۴۰۱). نقش اینترنت و شبکه‌های اجتماعی مجازی در تغییر الگوی انتخاب همسر در شهر کرمانشاه. *تداوم و تغییر اجتماعی*, ۱(۱)، ۷-۲۲.
- <https://doi.org/10.22034/jsc.2022.18854.1042>
- نوری، م؛ شیخی، م؛ خدابخشی کولاچی، آ. (۱۴۰۲). اثربخشی واقعیت درمانی گروهی بر نگرش انتخاب همسر دختران آماده ازدواج. *روان پرستاری*, ۱۱(۵)، ۱۰۵-۹۶.
- <http://dx.doi.org/10.22034/IJPN.11.5.96>

Analysis of effective causes in the tendency to choose a spouse online

- هاشمیان فر، س؛ محربی، ز؛ حجازی، س. (۱۴۰۲). فراتحلیل تاثیر میزان و نوع استفاده از فضای مجازی بر هویت و ارزش‌های خانواده. پژوهش‌های روان‌شناسی اجتماعی، ۱۳(۵۱)، ۴۷-۶۰.
- Dutton, W. H., Helsper, E. J., Whitty, M. T., Buckwalter, G., & Lee, E. (2008). Mate selection in the network society: The role of the Internet in reconfiguring marriages in Australia, the United Kingdom and United States. Available at SSRN 1275810. <http://ssrn.com/abstract=1275810>.
- Sharabi, L. L., & Dorrance-Hall, E. (2024). The online dating effect: Where a couple meets predicts the quality of their marriage. *Computers in Human Behavior*, 150, 107973.. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2023.107973>
- Shita, N. G., & Zeleke, L. B. (2024). Predictors of divorce and duration of marriage among first marriage women in Dejne administrative town. *Scientific Reports*, 14(1), 8728. <https://doi.org/10.1038/s41598-024-59360-5>
- Zang, K., & Yang, W. (2021). The Basic Structure and Path Choice of Love and Marriage Education for College Students in the New Era--Based on the Combination of Ideological and Political Education and Mental Health Education. *School Party Building and Ideological Education*, 13, 63-66. <http://dx.doi.org/10.2478/amns.2023.2.01237>